

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Burchardi VVormaciensis Ecclesiae Episcopi,
Decretorum Libri XX. ex Consiliis, & orthodoxoru[m]
patru[m] Decretis, tum etiam diuersaru[m] nationum
Synodis, ceu loci communes congesti, in quibus ...**

Burchardus <Wormaciensis>

Parisiis, 1549

De exercrabilibus remediis, quas medici suis in præcantationibus faciunt.
xliiii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10722

gula tempora obseruare debeat homo intendunt. Hi etiam extra pecudum inspiciunt, & ex eis futura prædicunt. Augures sunt, qui volatus auium & voces intendunt, aliaque signa rerum vel obseruationes improuisas hominibus occurrentes ferunt. Idem & auspices. Nã & auspicia sunt, quæ iter facientes obseruant. Dicta autem sunt auspicia, quasi auium aspicia, & auguria, quasi auium garría, hoc est, auium voces & linguæ. Iam augurium quasi auigerium, quod aues gerunt. Duo autem sunt, genera auspicioꝝ: vnum ad oculos, alterum ad aures pertinens. Ad oculos scilicet volarus: ad aures vox auium. Pithonissæ à Pithio Appollinæ dictæ, quod is autor fuerit diuinãdi. Astrologi dicti sunt, eo quod in astris augurantur. Genethliaci appellati sunt propter natalicioꝝ considerationes dierũ. Geneses enim hominum per XII. signa cœli describuntur, syderumque cursus, nascentium mores, actus & euentus prædicare conantur, id est, quis quali signo fuerit natus, aut quem effectum habeat vitæ qui nascitur interpretantur. Hi sunt qui vulgo Mathematici vocantur. Cuius superstitionis genus constellationes Latini vocant, id est, notationes syderum, quomodo se habeant cum quisque nascitur. Primũ autem idem stellarum interpretes magi nuncupabatur, sicut de his legitur qui in Euangelio natũ Christũ annunciauerunt. Postea hoc nomine soli mathematici dicti sunt, cuius artis scientia vsq; ad Euangelium fuit concessa, vt Christo ædito, nemo exinde natiuitatẽ alicuius de cœlo interpretetur. Horoscopi dicti sunt, quod horas natiuitatis hominũ specularẽtur, dissimili & diuerso fato. Sortilegi sunt, qui sub nomine fictæ religionis, per quasdam quas sanctorum sortes vocant, diuinationis scientiam profitentur, aut quarumcunq; scripturarũ scientiæ inspectione futura promittunt. Salifatores vocati sunt: quia dum eis membrorum quæcunque partes salierint, aliquid sibi exinde prosperum seu triste significari prædicũt.

De execrabilibus remediis quæ medici suis in præcantationibus faciunt Cap. XLIII.

AD hæc omnia supradicta pertinet & ligaturæ execrationis remediõũ quæ ars medicorũ commendat, seu in præcantationibus, seu in characteribus vel in quibuscunque rebus suspendendis atque ligandis. In quibus omnibus ars hæmonum est, ex quadam pestifera societate hominum

Ex dictis eiusdem.

& angelorum malorum exorta. Vnde cuncta vitanda sunt Christiano, & omni penitus execratione repudiata, ac damnanda. Auguria autem sunt auium. Hac autem Phrygia primi inuenerunt. Præstigium verò Mercurius primus dicitur inuenisse. Dicitur autem præstigium, quod præstigmat aciem oculorum. Aruspiciam artem primus Hetruscus tradidisse dicitur quidam Strages. Hic ex horis aruspiciam distulit, & postea non apparuit. Nam dicitur fabulose, arate quodam rustico subito hunc ex glebis exiisse, & arate eum distulisse, qua die & mortuus est. Quos libros Romani ex Hetrusca lingua in propriam mutauerunt. His ergo potentis, per demonum fallaciam illuditur curiositas humana, quando id impudenter appetunt scire, quod nulla ratione eis competit inuestigare. Ac ideo datur potestas immundis spiritibus, ut per uasa sibi apta, hoc est prauos homines, seducant illos qui spernunt veritatem & credunt mendaciam, iuxta Pauli sententiam: Sanam doctrinam non suscipiunt, sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes uerbis, & a veritate quidem auditum auertunt, ad fabulas autem conuertentur. Onerati peccatis, ducuntur variis desideriis, sed per discipulos, & nunquam ad scientiam veritatis perueniunt. Quemadmodum autem Iannes & Mambres resistunt Mosis, ita & isti resistunt veritati, homines corrupti mentis, reprobi circa fidem, sed ultra non proficiunt. Insipientia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut & illorum facta. Nec ideo quisquam credere debet, quolibet magicis artem aliquid facere posse, sine permisso Dei, qui omnia quae fiunt aut iusto iudicio facit, aut permisso suo ita fieri sinit. Quia prædicti magi leguntur similia fecisse Mosis, qui uirgam suam proiecit, & conuersa est in draconem, proieceruntque ipsi singuli virgas suas, quae uersae sunt in dracones, sed deuorauit uirga Aron uirgas eorum. Non ergo fuerunt creatores draconum, nec magi, nec angeli mali, quibus ministrant illa operabantur. In sunt enim rebus corporeis per omnia elementa mundi quaedam occultae seminariae rationes, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis atque casualis, prorumpunt in species debitas suis modis & finibus. Et non dicuntur angeli, qui ista faciunt animalium creatores, sicut nec agricolae segetum, vel arborum, vel quorumcunque in terra gignentium creatores dicendi sunt, quamuis nouerint

præbere quasdam visibiles opportunitates & causas, vt illa nascantur. Quod autem isti faciunt visibiler, hoc illi inuisibiler. Deus verò solus vnus creator est, qui causas ipsas & rationes seminarias rebus inseruit. Prætereà quidam quarendū putant, quomodo scriptura narret Pithonissam Samuelem prophetam, suscitasse ad colloquiū Saul impiissimi regis, si Pithonica diuinitio, errori magicæ artis deputanda sit. Quibus ita responderi potest, indignum omnino facinus esse, si secundum verba historiæ commoderetur assensus. Quomodo enim poterat fieri, vt arte magica attraheretur vir, & natiuitate sanctus, & vitæ operibus iustus? Aut si non attractus est, consensit. Quod vtrūque de viro iusto credere aduersum est. Nullū suffragium habet iustitia, si aut voluntarius amisit meritum spiritalis, quem positus in carne quæsiuerat. Quod valde absurdum est: quia hinc qui iustus recedit, permanet iustus. Porro autem hoc est præstigiū Satanae, quo vt plurimos fallam, etiam bonos in potestate se habere cōfingat, quod Apostolus inter cætera ostendit, dicens: Ipse Satanæ transfiguratur se in angelū lucis. Vt enim errorem faceret in quo gloriaretur, in habitu viri iusti, & nomine se subornauit, vt nihil proficere spem quam prædicabant Dei cultoribus mentiretur, quando hinc exeuntes iustos, finxit in sua potestate esse. Sed hoc quosdam fallit, quod de morte Saul & filii eius non sit mentitus, quasi magnum sit diabolo ante occasum mortem corporis præuidere, cum signa quædam soleat apparere morituris, quippe à quibus Dei protectio amota videtur: quanto magis diabolo quem angelica maiestate sublimè prophetica oracula fuisse testantur, de cuius magnitudine Apostolus ait: An ignoratis altitudinem Satanae? Quid mirum ergo, si inminentem propè mortem potuit præuidere, cum hoc sit vnde fallit, & se in Dei potestate vult adorari? Nam tanta hebetudine demens effectus est Saul, vt ad Pithonissam confugeret. Deprauatus enim causa peccat, ad hæc se contulit quæ damnauerat. Sed si quis propter historiam, & eaquæ verbis expressa sunt, putet non prætermittenda, ne ratio historiæ inanis sit, rectè faciat quidem, si tamen, minimè istud ad veri rapiat rationem, sed ad visum & intellectum Saul: neque enim reprobis factus, poterat bonum intellectum habere. Historicus

enim mentem Saul, & habitum Samuelis descripsit, ea que dicta & visa sunt exprimens, prætermittens, si vera an falsa sint. Quid enim ait, audiens, in quo habitu esset exci-
tus? Intellexit inquit, hunc esse Samuelem. Quid intel-
lexerit, retulit: quia bene non intellexit, contra scripturam
aërium adorauit, quàm dominum, & putans Samuelem, ad-
rauit diabolum, vt fructum fallaciæ suæ haberet Satanas.
Hoc enim nititur, vt adoretur quasi Deus. Si enim vt
Samuel illi apparuisset, nõ vtrique vir iustus permisisset
adorari, qui prædicauerat dominum solum esse adorandum
& quomodo homo Di, qui cum Abraham in refrigerio
erat, dicebat ad virum pestilentia, dignum adorare gelu-
næ: cras mecum eris? His duobus titulis subtilitatem fal-
laciæ suæ prouidit improuidus Satanas: quia & adora-
se permisit sub habitu, & nomine Samuelis contra legem
& virum peccatis pressum, cum magna distantia peccato-
rum & iustorum sit, cum Samuele iustissimo futurum mor-
tuitus est. Verum potest videri, sed de Samuele nominatim
ceatur, quia Saul cum diabolo futurus erat. Ad eum enim
transmigravit, quem adorauit. Semper ergo diabolus
velamine latens prodit se, dum ea confingit, quæ homi-
nibus personis, per quas fallere nititur. Si autem quæ sibi
bis opponit ac dicit: quomodo eueniunt illa, quæ illi
nisi prædicant futura, aut quomodo possunt agris præ-
re medelâ, aut sanis immittere ægritudinē, si aliquid
prie virtutis ac potestatis non habent? Hoc à nobis
piat responsum quod ideo quisquam non debet eis cre-
re: quia aliquando eueniunt quæ prædicant, aut sanare
dentur languidos, vel lædere sanos: quia hoc permissum
fit, vt ipsi qui hæc audiunt, vel vident, prohibentur, &
reat quali fide sint, vel deuotione erga Deum. Sicut
Deuteronomio legitur Moyses verbo domini populo
præcipisse ita dicens: Si surrexit in medio tui propheta
aut qui somnium vidisse se, dicat, & prædixerit signum
ac portentum, & venerit quod locutus est, & dixerit
Eamus, & sequamur deos alienos quos ignoras, & ser-
mus eis, non audies verba prophete, aut somniationis
tentat vos dominus Deus vester, vt palam fiat vtrum
gatis cum, an non. In toto corde, & in tota anima
dominum Deum vestrum sequimini, & ipsum timete

mandata illius custodite, & audite vocem eius, ipsi serui-
tis, & ipsi adhærebitis, &c. Vbi sanè intelligi voluit, etiam
illa quæ à diuinantibus non secundum Deum dicuntur, si
acciderint quæ dicuntur, non accipienda, vel etiam si fi-
ant quæ præcipiuntur ab eis, aut colantur quæ coluntur
ab eis. Nec præter suam potestatem Deus ostendit esse
quod ista contingunt, sed quasi quereretur cur ea permit-
tat, causam tentationis exposuit. Ad cognoscendam uti-
que eorum dilectionem, utrum eam habeant erga Deum
suum. Cognoscendâ verò ab ipsis potius, quàm ab illo, qui
scit omnia, antequam fiant.

De natura dæmonum.

Caput XLV.

SCIENDVM verò est hanc dæmonum esse natu-
ram, ut aërei corporis sensu terrenorum corporum
sensum facile præcedant, celeritate etiam, propter aërei
corporis superiorem mobilitatem, non solum cursus quo-
rumlibet hominum, vel ferarum; verumetiam volatus
auium incomparabiliter vincant. Quibus duabus rebus
quantum ad aëreum corpus attinet præditi, hoc est, acri-
monia sensus, & celeritate motus, multò ante cogitata
prænunciant, vel nunciant, quæ homines pro sensus ter-
reni tarditate mirentur. Accessit etiam dæmonibus per
tam longum tempus, quo eorum vita protenditur, rerum
longè maior experientia, quàm potest hominibus pro-
pter breuitatem vitæ prouenire. Per has efficacias quas
aërei corporis natura sortita est, non solum multa futu-
ra prædicunt dæmones, verumetiam mira multa faciunt.
Quæ quoniam homines dicere ac facere non possunt, e-
os dignos quidam quibus seruiant, & quibus honores di-
uinos deferant, arbitrantur, instigante maximè vitio cu-
riositatis propter amorem felicitatis falsæ, atque terre-
næ, & excellentiæ temporalis. Qui autem se ab eis cu-
piditatibus mundant, nec eis se ferendos rapiendosq;
permittunt, sed inquirunt, & amant aliquid quod eodem
modo semper est, cuius participatione beati sint, primùm
cõsiderat non ideo sibi præponendos esse dæmones, quod
acriore sensu corporis prævalent, aeris scilicet, hoc est,

*Ex dictis
eiusdem,*